

Driving and Inhibiting Themes of Nation-Building in Path to Sustainable Development

Ahmad Shojaeian¹, Ali Asghar Pourezat², Gholamreza Memarzadeh Tehran³

1- PhD Candidate of Public Administration, Faculty of Management and Economics, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran.

2- Professor, Public Administration Department, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran

3- Associate Professor, Public Administration Department, Faculty of Management and Economics, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran.

Article info	Abstract
Article type: Research Article Received: 2023/10/11 Accepted: 2024/01/07 pp: 38- 52 Keywords: Management; Public Administration; Government Organizations; Policy Design; Diplomacy; Comparative Studies.	The crafting of a common national spirit, referred to as nation-building, has been the prime objective of political systems throughout history. Nation-building is a process whereby citizens gradually arrive at a self-understanding of their common and unifying factors and take steps towards its evolution. During the process of nation-state building, political and social structures are formed to meet mutual needs. Through such interactions, efficient and development-oriented political, economic, and social structures, which form the basis for sustainable and genuine development, naturally emerge through interdependency. As a result, this research was conducted with a qualitative approach to reexamine the themes of nation-building on the path to sustainable development in Iran. The research method employed thematic analysis based on Clarke and Braun's (2006) model. The data collection instrument comprised semi-structured and in-depth interviews, which were analyzed using open and axial coding. The research population consisted of academic experts in the field of management, with data reaching saturation level after 12 interviewees. Validation was ensured through member checking and external audits. The results reveal that nation-building, as an overarching theme in the path to sustainable development in government organizations, consists of two themes: drivers and inhibitors of nation-building, comprising 83 components as major themes. This process aims to foster solidarity and cooperation between people and different organizations, with the goal of achieving sustainable development across social, economic, and environmental levels. It serves as a strategy to strengthen solidarity, unity, and national cooperation, ultimately reducing conflicts based on commonalities rooted in mutual national interests.

Citation: Shojaeian, A., Pourezat, A. A., & Memarzadeh Tehran, G. (2024). Driving and Inhibiting Themes of Nation-Building in Path to Sustainable Development. *Journal of Urban Futurology*, 3(4), 38-52.

© The Author(s).

Publisher: Islamic Azad University, Zahedan Branch.

Extended Abstract

Introduction

Nation-building is a sociological procedure in which a large number of people in a specified land achieve a common identity (Davodvandi et al., 2018). In the current era, ethnic-religious conflicts have been a major concern and challenge for decision-makers and scientists. The higher the level of discrimination, exclusion, and dissatisfaction with the construction of power and the functioning of the ruling institutions, the more likely protest behavior will spread from the level of fighting to rebellion and separatism (Sardar Nia, 2018). The lack of supremacy in nation-building can lead to the growth of radicalism among ethnic groups and jeopardize the integrity of Iran, causing repression, discrimination, and violence, especially against ethnic minorities, and subsequently leading to the collapse of peaceful life in a unified Iran and the transformation of dissatisfaction into deep-seated hatred. This poses a serious threat to the integrity of Iran, as inequality, economic and social discrimination against different ethnic groups, opposes Article 19 of the Constitution (which states that Iranian people of any nation and tribe have equal rights, and color, race, language, and the like will not be reasons for discrimination). Additionally, the statement of the second step of the revolution, announced by the leadership in 2017, is ignored despite its emphasis. The construction of the state-nation is initially based on commonalities, but its stability and efficiency is possible with the help of modern tools (Davodvandi et al., 2018). In defining the word nation, Miller says: "The nation, as a people who have come together and have a common historical experience, a high level of cultural and language unity, who live within specific borders, in the credibility that their right is their land and Homeland" (Miller, 2002). A nation is a political society that consists of a common generation, at least with a common language, culture, or history (Habermas, 2005). The importance of this human community is so great that Robert Emerson calls it the "ultimate community" (Emerson, 1967). A nation only means a specific community of people that are not formed based on ethnic, tribal, and racial affiliations, but a stable community that is historically formed by a common language, a specific land, and economic ties (Hutchinson

and Smith, 1999). One of the most important challenges that the international system is facing, especially after the end of the Cold War, is failed or severely weak governments, whose main cause of failure is the lack of formation or incomplete formation of the government procedure of State - Nation building is in these countries (Tirani Shearbaaf and Derakhsheh, 2019). Paying attention to nation-building requires providing a set of factors that, in their synergy, may lead to the realization of a unified nation. An important feature of the nation-building process is the development of a common value and goal; an achievable goal that provides the prerequisites for success in its realization through the wise organizing of the nation. Identity requires difference to declare its existence and turns this difference into otherness (Ghorbani and Farajirad, 2016). In the modern sense, the state and the nation have a mutual relationship with each other, that is, the state needs a coherent nation and national identity to consolidate and perpetuate itself, the nation also needs a strong and capable state to maintain its distinct and independent identity in relation to other nations against other nations, as the close relationship and dependence between them increases and consolidates, they will be recognized as countries with high national authority in the international system (Sardarnia, 2018). In addition, the evolving nature and process of nation-building and the continuity of preserving the existence and identity of each nation is a complex category that has received little attention from researchers and experts, making the formation and existence of a government necessary alongside a coherent nation. In other words, the continuity and uninterruptedness of the nation-building process depends on the formation of a government that is committed and originated from the nation, which is interpreted as state-building (Taheri Attar, 2013). The main goal of nation-building is to connect the elements of a separate population into a single whole by creating loyalty and new identities at the national level (Tirani Sherbaaf and Derakhsheh, 2019). Nowadays, no one doubts this proposition: stability, security, order, prosperity, justice, and the establishment and implementation of the law are among the functions of governments. If a government has not effectively carried out the process of state-

building, it is obvious that it will not only fail to meet the needs of its society and people but also become the main factor of instability, disorder, and tension within the society, the region, and even the world (Tirani Shearbaf and Darakhesh, 2019). Social policies serve as one of the tools linking the government and the nation, providing welfare and achieving social justice. The development of social policies to establish social welfare and spread social justice has been one of the constant concerns of governments. That is why governments strive to ensure their survival and legitimacy through the development of social policies. We must acknowledge that social policies, through the fair redistribution of resources in society, lead to the establishment of social justice and secure the legitimacy of the political system. This foundation is essential for advancing state-nation building (Qarakhani, 2015). The serious challenge of nation-building shows that in Iranian society, nation-building has a high priority and the tendency towards division can be a factor opposing development. However, if nation-building is not done fairly, centrifugal force will increase, and there is always a possibility that the division of ethnic groups will emerge as an obstacle to development. The best way to advance the interests of citizens of the country is to achieve sustainable national development and advance the interests of our common future. Anyway, paying attention to nation-building with a sustainable development approach is a considerable issue that this research has sought to identify its propellants. Therefore, a question arises regarding, "What factors and requirements are needed for the propellants and barriers for nation-building in the direction of sustainable development?"

Methodology

The research method is thematic analysis based on Clarke and Braun's (2006) model. The data

collection instrument comprises semi-structured and in-depth interviews, which were analyzed by employing open and axial coding. The research population consisted of academic experts in the field of management, and data saturation was reached with 12 interviewees. Member checking and external audits were used for validation.

Results and discussion

The results indicate that nation-building, as a central theme in the journey towards sustainable development within government organizations, encompasses two main themes: drivers and inhibitors. These themes comprise a total of 83 components, representing major themes.

Conclusion

This process was carried out to foster solidarity and cooperation among people and different organizations, aiming to achieve sustainable development across various social, economic, and environmental dimensions. It can serve as a strategy to enhance solidarity, unity, national cooperation, and conflict reduction. Based on shared national interests and commonalities, it seeks to eliminate or reduce differences.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

All of the authors approved the content of the manuscript.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

پیشران‌ها و موانع ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار

احمد شجاعیان^۱، علی اصغر پورعزت^۲، غلامرضا معمارزاده طهران^۳

- ۱- گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲- استاد گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران
۳- دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده	اطلاعات مقاله
ایجاد روح مشترک ملی که از آن با عنوان ملت‌سازی یاد می‌شود، هدف اساسی کلیه‌ی نظام‌های سیاسی در همه ادوار تاریخ بوده است. ملت‌سازی فرآیندی است که طی آن شهروندان جامعه به تدریج پیرامون نقاط مشترک و وحدت آفرین به خود فهمی می‌رسند و در مسیر تکامل آن گام بر می‌دارند. در فرایند دولت-ملت‌سازی، ساختارهای سیاسی و اجتماعی به گونه‌ای شکل می‌گیرند که تأمین‌کننده نیازهای متقابل هستند. در چنین مناسباتی به‌طور طبیعی ساختارهای سیاسی اقتصادی و اجتماعی، کارآمد، توسعه‌گرا و در وابستگی متقابل با یکدیگر شکل خواهند گرفت که بسترساز توسعه پایدار و واقعی هستند. بر همین اساس پژوهش حاضر با هدف بازشناسی مضامین ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار در ایران، با راهبرد کیفی انجام شد. روش پژوهش تحلیل مضمون بر مبنای مدل کلارک و براون (۲۰۰۶) می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات مصاحبه نیمه ساختاریافته و عمیق می‌باشد که به روش کدگذاری باز و محوری تحلیل گردید. جامعه پژوهش (صاحب‌نظران دانشگاهی رشته مدیریت) بودند که از این میان با ۱۲ نفر داده‌ها به سطح اشباع رسید. برای اعتباریابی از بازگشت به مصاحبه‌شوندگان و ممیزان بیرونی استفاده گردید. نتایج نشان داد ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار در سازمان‌های دولتی با عنوان مضمون فراگیر مشتمل بر ۲ مضمون پیشران‌ها و موانع ملت‌سازی با ۸۳ مؤلفه در قالب مضامین پایه است. این فرآیند به‌منظور ایجاد همبستگی و همکاری میان مردم و سازمان‌های مختلف، با هدف تحقق توسعه پایدار در سطوح مختلف اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی انجام گردید و می‌تواند به عنوان یک راهبرد برای تقویت همبستگی، وحدت و همکاری ملی و کاهش تعارضات باشد و بر اساس اشتراکات واقعی که مبتنی بر منافع مشترک و متقابل ملی است اختلافات را از بین برده یا کمرنگ نماید.	نوع مقاله: مقاله پژوهشی دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۹ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۱۷ صص: ۳۸-۵۲ واژگان کلیدی: مدیریت، اداره امور عمومی، سازمان‌های دولتی، خطامشی‌گذاری، سیاست‌گذاری، مطالعات تطبیقی.

استناد: شجاعیان، احمد؛ پورعزت، علی اصغر؛ و معمارزاده طهران، غلامرضا. (۱۴۰۲). پیشران‌ها و موانع ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار. فصلنامه آینده پژوهی شهری، ۳(۴)، ۳۸-۵۲.

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان.

© نویسنده‌گان
CC BY NC

مقدمه

ملت‌سازی، روندی جامعه‌شناختی است که تعداد متناهی از مردم در سرزمینی مشخص، با کمرنگ شدن تعلقات قومی، قبیله‌ای، نژادی، جنسیتی و زبانی، به هویتی مشترک دست می‌یابند (داودوندی و همکاران، ۱۳۹۸). در عصر کنونی، کشمکش‌های قومی-مذهبی یک نگرانی و چالش عمده برای تصمیم‌گیران و دانشمندان بوده است. هر چه قدر، سطح تبعیض، طرد سازی و نارضایتی نسبت به ساخت قدرت و عملکرد نهادهای حاکم بیشتر باشد، احتمال تسری رفتار اعتراضی از سطح مبارزه به شورش و جدایی‌طلبی بیشتر خواهد بود (سردار نیا، ۱۳۹۸). عدم تفوق در ملت‌سازی می‌تواند به رشد رادیکالیسم در میان اقوام و به خطر افتادن یکپارچگی ایران منجر گردد و موجب سرکوب، تبعیض و خشونت به‌ویژه علیه اقلیت‌های قومی و متعاقباً به فروپاشی زیست مسالمت‌آمیز در ایرانی یکپارچه و چرخش نارضایتی به نفرتی عمیق و از نفرتی عمیق به تهدیدی جدی برای یکپارچگی ایران باشد، نابرابری، تبعیض اقتصادی و اجتماعی اقوام مختلف در تقابل با نص صریح اصل ۱۹ قانون اساسی (مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها سبب امتیاز نخواهد بود) و بیانیه گام دوم انقلاب که در سال ۱۳۹۷ توسط رهبری ابلاغ گردید می‌باشد که علی‌رغم تأکیدات ایشان، نادیده انگاشته شده است. ساخت دولت-ملت در بدو امر برپایه اشتراکات است، اما ثبات و کارآمدی آن، با کمک ابزارهای مدرنیته، امکان‌پذیر است (داودوندی و همکاران، ۱۳۹۸). معنی غالب واژه «ملت» در اواخر قرون وسطی «جمعیت صاحب عقیده» بود، واژه ملت در ادوار تاریخی معانی متفاوتی به خود دیده و مفاهیم آن دگرگون شد تا اینکه امروز «ملت» را مترادف «مردم» می‌دانند (ماتیل، ۱۳۸۳). میلر^۱ در تعریف واژه ملت می‌گوید: ملت، به‌عنوان مردمی که گرد هم آمده و دارای تجربه تاریخی مشترک، سطح بالایی از وحدت فرهنگی و زبان هستند که داخل مرزهایی مشخص، به اعتبار این که حق آن‌ها سرزمین و وطنشان است، زندگی می‌کنند (میلر، ۱۳۸۲). ملت، جامعه‌ای سیاسی است که نسلی مشترک، حداقل با زبان، فرهنگ و یا تاریخ مشترک آن را تشکیل می‌دهند (هابرماس، ۱۳۸۵) و از نظر کونور (۱۳۷۹) ملت‌ها عبارت هستند از بزرگ‌ترین گروه‌های بشری که دارای اسطوره‌ای از نیاکان مشترک هستند، میزان درست یا غلط بودن این اسطوره مطرح نیست. اهمیت این جماعت انسانی به قدری است که رابرت امرسون^۲ از آن به «اجتماع نهایی» یاد می‌کند (امرسون، ۱۹۶۷). یک ملت تنها به معنای اجتماع معین از مردمی که بر مبنای تعلقات قومی، قبیله‌ای و نژادی تشکیل شده نیست، بلکه اجتماعی با ثبات است که به‌طور تاریخی به واسطه زبان مشترک، سرزمین مشخص و پیوند اقتصادی شکل می‌گیرد (هاتیچسن و اسمیت، ۱۹۹۹).

یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی که نظام بین‌الملل به‌ویژه پس از پایان جنگ سرد، با آن روبرو است، دولت‌های شکست‌خورده و یا به‌شدت ضعیف است که عامل اصلی شکست و ناکامی آن‌ها، عدم شکل‌گیری و یا شکل‌گیری ناقص روند دولت-ملت‌سازی در این کشورها است (طیرانی شهرباف و درخشه، ۱۳۹۹). اهتمام به ملت‌سازی مستلزم فراهم آوردن مجموعه عواملی است که ممکن است در هم‌افزایی خود به تحقق ملتی واحد بینجامد. ملت‌سازی، روندی جامعه‌شناختی است که تعداد متناهی از مردم در سرزمینی مشخص، با کمرنگ شدن تعلقات قومی، قبیله‌ای، نژادی، جنسیتی و زبانی، به هویتی مشترک دست می‌یابند (داودوندی و همکاران، ۱۳۹۸). یک ویژگی مهم فراگرد ملت‌سازی توسعه ارزش و هدفی مشترک است؛ هدفی دست‌یافتنی که از طریق ساماندهی خردمندان ملت، مقدمات کامیابی در تحقق آن فراهم شود. هویت برای اعلام موجودیت، نیازمند تفاوت است و این تفاوت را به دیگری بودن تبدیل می‌کند (قربانی و فرجی‌راد، ۲۰۱۶). دگرسازی افراطی در ایالات متحده آمریکا نیز به ساخت دشمنی بیرونی (اروپا، شوروی و تروریسم) تبدیل گردید. در معنای مدرن، دولت و ملت یک ارتباط دوسویه نسبت به یکدیگر دارند، یعنی دولت برای تثبیت و تداوم خود به وجود یک ملت منسجم و هویت ملی نیازمند است و ملت نیز برای حفظ هویت متمایز و مستقل خود در برابر دیگر ملت‌ها به وجود دولت نیرومند و توانمند نیازمند است، هر چه ارتباط و وابستگی تنگاتنگ آن دو افزایش یافته و تحکیم یابد، در نظام بین‌الملل به‌عنوان کشورهای برخوردار از اقتدار ملی بالا شناخته می‌شوند (سردارنیا، ۱۳۹۸). ضمن اینکه ماهیت تکامل‌پذیر و فراگردی ملت‌سازی و استمرار حفظ موجودیت و هویت هر ملت، مقوله‌ی پیچیده‌ای است که کمتر مورد توجه پژوهشگران و صاحب‌نظران قرار گرفته است، امری که شکل‌گیری و وجود یک حکومت را در کنار ملتی منسجم ضروری می‌سازد.

¹ Miller

² Emerson

³ Hutchinson & Smith

⁴ Ghorbani and Farajirad

به بیانی دیگر تداوم و استمرار فراگرد ملت‌سازی مرهون شکل‌گیری حکومتی متعهد و برخاسته از ملت است، امری که از آن به دولت‌سازی تعبیر می‌شود (طاهری عطار، ۱۳۹۳). هدف اصلی ملت‌سازی پیوند دادن عناصر جمعیتی مجزا، درون یک کل واحد از طریق ایجاد وفاداری و هویت‌های جدید در سطح ملی است (طیرانی شعرباف و درخشه، ۱۳۹۹)، امروزه دیگر کسی در این گزاره تردید ندارد که ثبات، امنیت، نظم، رفاه، عدالت، وضع و اجرای قانون از کارکردهای دولت‌ها است و اگر دولتی، روند دولت‌سازی را به‌خوبی طی نکرده باشد، بدیهی است که نه‌تنها پاسخگوی نیازهای جامعه و مردم خود نخواهد بود؛ بلکه به عامل اصلی بی‌ثباتی، بی‌نظمی و تنش در میان جامعه، منطقه و حتی جهان بدل خواهد شد (طیرانی شعرباف و درخشه، ۱۳۹۹). حکمرانی خوب محصول مشارکت سه نهاد دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی است (شمسینی غیاثوند و یوسفی ثابت، ۱۴۰۰). دولت محیط سیاسی و حقوقی را به وجود می‌آورد، بخش خصوصی اشتغال و درآمد را پدید می‌آورد و جامعه مدنی تعامل سیاسی و اجتماعی گروه‌های فعال برای مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی را تسهیل می‌کند (محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۵). در واقع یک حکمرانی خوب به معنای اعمال قدرت اقتصادی، سیاسی و اداری بر اساس قانون، با در نظر گرفتن مفهوم برابری برای همه افراد است و مسلماً لازمه‌اش اثربخشی و توان پاسخگویی هر نظامی است (شمسینی غیاثوند و یوسفی ثابت، ۱۴۰۰). فعالیت‌های دولت در سه سطح دولت مرکزی، دولت عمومی و بخش عمومی قابل تعریف است. دولت مرکزی، بر تمام قلمرو کشور حاکمیت سیاسی داشته و وظیفه تدوین و اجرای سیاست‌ها جهت وصول به اهداف و مقاصد ملی را بر عهده دارد (شهرآئینی، ۱۳۹۸). یکی از ابزارهای پیوند میان دولت و ملت سیاست‌های اجتماعی، تأمین رفاه و تحقق عدالت اجتماعی می‌باشد. تدوین سیاست‌های اجتماعی به‌منظور برقراری رفاه اجتماعی و گسترش عدالت اجتماعی از دغدغه‌های همیشگی دولت‌ها بوده است، از این رو است که دولت‌ها تلاش می‌کنند تا از طریق تدوین سیاست‌های اجتماعی، بقا و مشروعیتشان را تضمین کنند و باید بپذیریم سیاست‌های اجتماعی از طریق باز توزیع عادلانه منابع در جامعه به برقراری عدالت اجتماعی و تأمین مشروعیت نظام سیاسی منجر می‌شود و زمینه‌ساز پیشبرد دولت-ملت‌سازی می‌باشد (قاراخانی، ۱۳۹۵). چالش جدی ملت‌سازی از همین‌جا رخ نشان می‌دهد که در جامعه ایران، ملت‌سازی اولویت بالایی دارد و کوشش به‌سوی تفرقه، می‌تواند عاملی در جهت مخالفت با توسعه باشد. با این حال، اگر ملت‌سازی عادلانه انجام نشود، کوشش گریز از مرکز زیاد می‌گردد و همواره احتمال دارد که تفرقه اقوام، به‌منزله مانع توسعه، ظهور و بروز کند. بهترین راه برای پیشبرد منافع شهروندان کشور، رسیدن به توسعه پایدار ملی و پیشبرد منافع آینده مشترک ماست. در قانون اساسی، وظایف حاکمیت در تأمین آموزش، بهداشت، مسکن، اشتغال و تأمین اجتماعی، موجب افزایش اندازه دولت شده است. به‌هرحال، توجه به ملت‌سازی با رویکرد توسعه پایدار مقوله قابل تأملی است که این پژوهش در پی بازشناسی پیش‌ران‌های آن، برآمده است؛ بنابراین سؤالی شکل می‌گیرد مبنی بر اینکه پیش‌ران‌ها و موانع برای ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار به چه عوامل و الزاماتی نیاز دارد؟

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

راپانیانه و لگودی (۲۰۲۱) در مقاله‌ای با عنوان "کودتا، جنبش‌های شورشی، درگیری‌های داخلی و خشونت قومی به‌عنوان نشانه‌های بحران در فرآیند ملت‌سازی در جمهوری آفریقای مرکزی" به تجزیه و تحلیل خطوط ناآرامی‌های مدنی در جمهوری آفریقای مرکزی پرداختند که توسط یک خصومت قدیمی و پیچیده بر سر دسترسی به شبکه‌های مالی، کنترل تجارت و دسترسی به منابع طبیعی صورت پذیرفته است. وایت و تسکپو^۱ (۲۰۲۱) در مقاله‌ای با عنوان "سیاست ملت‌سازی در جنوب صحرائی آفریقا" بیان می‌دارند که زمینه سیاسی دوران پساستعماری اولیه به‌منظور ساختن ملت‌های مدرن از مجموعه گروه‌های قومی به ارث رسیده است. بارنمان^۲ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان "ایده ملت آفریقای جنوبی: هویت قومی در مقابل هویت ملی و پیامدهای آن برای وحدت ملی" به‌مرور گفتمان‌های نظری متفاوت و تحقیقات ثانویه در مورد ملت آفریقای جنوبی و نحوه نگرش و اداره آن پرداخته و بیان می‌دارد به‌جای پیروی از استراتژی‌های بحث‌برانگیز ملت‌سازی، باید سیاست‌هایی برای به رسمیت شناختن و تطبیق اشکال متنوع هویت اجتماعی اجرا شود. چنین استراتژی‌هایی می‌توانند شانس بیشتری برای تقویت انسجام اجتماعی پایدار، صلح و هماهنگی

^۱ Rapanyane & Legodi

^۲ Whyte & Tsekpo

^۳ Bornman

داشته باشند. به‌جای پیروی از استراتژی‌های بحث‌برانگیز ملت‌سازی، باید سیاست‌هایی برای به رسمیت شناختن و تطبیق اشکال متنوع هویت اجتماعی اجرا شود. ویر (۲۰۲۱) در مقاله‌ای با عنوان "چه چیزی فراتر از ملت است؟" به مفهوم ملت‌سازی و اصالت مردم بر وکالت حاکمان پرداخته‌شده است و بیان می‌دارد که در حال حاضر به دلیل ضعف در روابط دولت-ملت و کمبود خردجمعی حاکم بر جامعه، اطلاق «مردم» به‌عنوان پایه‌ی دولت ملت، توهمی تعلق گونه است. آسولیم (۲۰۲۱) در پژوهش خود با عنوان "ملت‌سازی، انتقال دموکراتیک و ژنرال‌های نظامی در زیمبابوه و سودان" بیان کرد که بی‌اعتمادی بین نخبگان سیاسی و ژنرال‌های نظامی، رقابت برای نفوذ بین ارگان‌های امنیتی دولت‌ها، بی‌اعتمادی بین ارتش و غیرنظامیان در طول دوران قیام، بر گذار دموکراتیک مناسب برای ملت‌سازی پایدار تأثیر می‌گذارد. عجاییلی (۲۰۱۵) در مقاله‌ای با عنوان "یک قرن پس از ادغام: تأملاتی در مورد تاریخ و ملت‌سازی در نیجریه، ۱۹۱۴-۲۰۱۴" بیان کرد که ائتلاف رشد، قادر به رشد سرمایه‌گذاری پایدار و توانمندسازی واقعی اکثریت سیاه‌پوست گردید و این یک پیشرفت مثبت از نظر ایجاد و تحکیم دموکراسی در آفریقا خواهد بود. همچنین عبدالعلی قوام (۱۳۹۹) در مقاله با عنوان "دولت-ملت‌سازی ابتر، ریشه بحران‌های خاورمیانه" اشاره دارد که ریشه اصلی ناامنی‌ها و بی‌ثباتی‌ها در جهان را باید در ضعف و تداوم بحران دولت-ملت‌سازی در بسیاری از کشورها جستجو نمود که در بهترین وجه می‌توان بر آن‌ها نام شبه دولت یا دولت‌های پسااستعماری نهاد و پیش از هر چیزی باید متذکر شد که دولت-ملت‌سازی یا ملت-دولت‌سازی دو مفهوم با یک معنا اما در چارچوب دو فرآیند هستند.

حکمرانی متعالی در پی آن است که با توسعه دموکراسی الکترونیک، امکان بازیابی مستمر آرای عامه را فراهم کند و با تکیه بر بافت گسترده اطلاعات حاصل از توسعه حکومت الکترونیک، قطرات باران رحمت آن را در رویکردی برابر انگار، به نیازمندترین بخش‌های جامعه در شهرها، بخش‌ها، استان‌ها و روستاهای این کویر هدایت کند (پورعزت و همکاران، ۱۳۹۴). پورعزت و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله دیگری با عنوان "ملت‌سازی در اندیشه و اخلاق حکمرانی امام خمینی (ره)" اشاره دارد رهبری با درایت، دوراندیش و دلسوز که به هدف مشترک ملت متعهد باشد، جامعه را برای رسیدن به آن بسیج می‌نماید و امکان اتحاد آنان را فراهم می‌آورد؛ در غیر این صورت ملت پدید نمی‌آید. سلطانی (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان "نفت و فرایند دولت-ملت‌سازی در ایران" بیان می‌دارد دولت-ملت‌سازی در شکل‌گیری و تکامل عوامل مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نقش تعیین‌کننده‌ای بازی می‌کند، در فرایندهای دولت-ملت‌سازی، ساختارهای سیاسی و اجتماعی به‌گونه‌ای شکل می‌گیرند و رشد می‌کنند که تأمین‌کننده نیازهای متقابل هستند. دلپور (۱۳۸۴) در مقاله با عنوان "بحران‌های دولت-ملت‌سازی و استراتژی‌های توسعه در ایران" اشاره دارد، استراتژی توسعه برآیند رسیدن نخبگان جامعه به برداشت‌های مشترک و نمودی از انسجام درونی اندیشه‌هاست و رسیدن به توسعه نیازمند بیشترین هماهنگی و همسویی است. در ایران نه تنها دولت-ملت‌سازی به‌جز در برخی مقاطع تاریخی محدود، تقویت نشده است، بلکه تحت تأثیر عوامل مختلف این روند کاملاً بایگانی شد. هرچند همواره انگیزه و عطش آن در ساختارهای اجتماعی وجود داشت و هرازگاهی آثار آن در خیزش‌های سیاسی و اجتماعی به‌ویژه جریان ملی شدن صنعت نفت و انقلاب اسلامی سال ۵۷ دیده می‌شود، اما این خیزش‌ها در عمل هرچند تحرکی در روند دولت-ملت‌سازی در ایران بوده، اما به‌زودی متأثر از عوامل مختلف، تحت‌الشعاع قرار گرفت و در پایه‌ریزی مرحله‌ای پایدار و کارآمد در دولت-ملت‌سازی ناکام ماندند. با این تفاسیر می‌توان گفت دولت-ملت‌سازی در ایران باوجود سابقه یک‌صد ساله، همچنان جوان است و در ابتدای راه قرار دارد. این مهم به دلیل موقعیت برتر عوامل تضعیف‌کننده دولت-ملت‌سازی در ایران نسبت به عوامل تقویت‌کننده است. در بررسی‌های انجام‌شده در بین مقالات و کتب داخلی و بین‌المللی از پژوهش‌های ذکرشده، غالباً از ۴ مؤلفه توسعه پایدار، خط‌مشی‌گذاری، جهانی‌شدن و ملت‌سازی، رابطه دو مؤلفه و تأثیرگذاری آن بر جامعه آماری بررسی گردیده و به دلیل فقر منابع در این حوزه، منابع اندکی در دسترس پژوهشگر قرار داشت و این می‌تواند خلأ نظری در این حوزه ایجاد کند که در تلاش برای نقش خط‌مشی‌گذاری ملت‌سازی در جهت دستیابی به توسعه پایدار را در عصر جهانی‌شدن ارتباطات بررسی شود و به‌جای پیروی از استراتژی‌های بحث‌برانگیز ملت‌سازی، باید سیاست‌هایی برای به رسمیت شناختن و تطبیق اشکال متنوع هویت اجتماعی اجرا شود.

¹ Veer

² Asuelime

³ Ajaebili

مواد و روش پژوهش

در این پژوهش از تحلیل تم برای روش پژوهش بهره گرفته شد و قبل از شروع به مرحله تحلیل داده‌ها، ابتدا واحد تحلیل مشخص گردید. واحد تحلیل کلمه، مضمون، اشخاص، رویداد و یا سند هستند که قابلیت کدگذاری و ساختن مقوله‌ها را دارند. از این رو «مضمون» به عنوان واحد تحلیل مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته تعیین شد. تحلیل مضمون (تم) روشی برای تحلیل داده‌های کیفی است و شامل جستجو پیرامون مجموعه‌ای از داده‌ها به منظور شناسایی، تحلیل و گزارش دهی الگوهای (تم‌های) تکرار شده است. تم‌ها، در واقع مهم‌ترین معنا و پاسخ مستتر شده در رابطه با سؤالات پژوهش است (براون و کلارک، ۲۰۰۶). فرایند تحلیل مضمون شامل یک فراگرد رفت و برگشتی مداوم بین مجموعه‌ای از داده‌ها و کدهای ساخته شده است. تم‌ها را می‌توان به شیوه استقرایی (برخاسته از داده) و یا قیاسی (مبتنی بر تئوری) شناسایی کرد. شناخت تم‌ها با رویکرد استقرایی تا حدودی همانند نظریه داده بنیاد است و فرایند تحلیل و کدگذاری کاملاً مبتنی بر داده‌ها انجام پذیرد. در این پژوهش از مدل براون و کلارک (۲۰۰۶) برای تحلیل مضمون استفاده شده است. در این روش مقوله‌های فرعی تحت سلسله روابطی به مقوله اصلی و محوری ارتباط پیدا می‌کند و روابط میان آن‌ها با مقوله مورد نظر تحت مدل و الگو تعیین می‌شود. ایجاد چنین ارتباطی بر مبنای طرح پرسش و انجام مقایسه صورت می‌پذیرد. از طرفی، ابزار گردآوری داده‌های کیفی در این پژوهش، مشاهده، اسناد و داده‌های حاصل از ابزار دیداری و شنیداری است. رهیافت نظام‌مند در نظریه‌پردازی بر استفاده از گام‌های تحلیل داده‌ها مشتمل بر کدگذاری اولیه، فرعی اصلی و تدوین یک الگوی منطقی یا یک توصیف بصری از نظریه تولید شده تأکید دارد. به منظور تعیین مؤلفه‌های (کدهای) پیشران‌ها و موانع ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار، برای تحلیل داده‌ها از تحلیل تم استفاده شد. تحلیل تم، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. مضمون یا تم، مبین اطلاعات مهمی درباره داده‌ها و سؤال‌های تحقیق است و تا حدی معنا و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد. مراحل تحلیل تم عبارت‌اند از: ۱- آشنایی با داده‌ها؛ برای این که محقق و گستره محتوایی داده‌ها آشنا شود، لازم است که تا اندازه‌ای خود را در آن‌ها غوطه‌ور سازد. ۲- ایجاد کدهای اولیه، ۳- جستجوی مفاهیم؛ شامل دسته‌بندی کدهای مختلف در قالب مفاهیم و خلاصه داده‌های کدگذاری شده می‌شود. ۴- شکل‌گیری کدهای فرعی؛ شامل دو مرحله بازبینی و تصفیه تم‌ها است. ۵- تعریف و نام‌گذاری تم‌های اصلی، ۶- تهیه گزارش. ابزار گردآوری اطلاعات: مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده شد؛ جامعه پژوهش (اساتید خبره دانشگاهی و صاحب‌نظران دانشگاهی رشته مدیریت) بودند که از این میان با مصاحبه ۱۲ نفر، داده‌ها به سطح اشباع رسید. برای اعتباریابی از بازگشت به مصاحبه‌شوندگان و میزان بیرونی استفاده شد.

بحث و ارائه یافته‌ها

داده‌های استخراج شده در فاز اول از متن تفکیک شده استخراج شد. نمونه جدول استخراج شده کدها به شرح به شرح جدول (۱) آورده شده است. نمونه متن خلاصه و تفکیک شده:

تجزیه و تحلیل تماتیک مربوط به مضمون فراگیر موانع و پسران‌های ملت‌سازی به عنوان یکی از ارکان ملت-سازی در جهت توسعه پایدار
مضمون سازمان‌دهنده: داخلی

مضمون پایه اول: افت عملکرد دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی

- امروزه سازمان‌های بخش دولتی با چالش‌های بسیاری روبرو هستند که باید به صورت مستمر به دنبال راه‌های افزایش کارایی و کاهش هزینه‌های خود باشند. لذا کیفیت و اثربخشی مدیریت و عملکرد سازمان‌های دولتی عامل تعیین‌کننده و حیاتی برای دستیابی به اهداف برنامه‌های توسعه‌ای آن‌ها است. متأسفانه شاهد عدم استقرار نظام مدیریت عملکرد در ابعاد مختلف سازمان‌های دولتی اعم از ارزیابی استفاده از منابع و امکانات، منابع انسانی، اهداف و استراتژی‌ها هستیم. از این رو سازمان‌های مذکور باید همواره به بهبود عملکرد خود اقدام کنند.

^۱ Braun and Clarke

مضمون پایه دوم: استعمار داخلی

- درآمیختن و تعامل سلطه طبقاتی، نژادی و جنسی با مستعمرات داخلی یک کشور؛ نقش دولت، بازار و سازمان‌های مدنی مسلط در برقراری انضباط در کشور؛ وجود سرسپردگی سیاسی؛ کارکرد شکل‌های قانونی و فراقانونی سلطه و خشونت؛ و اهمیت ایدئولوژی و فرهنگ برای تبیین سلطه اقتصادی، طبقاتی، فرهنگی و نژادی در داخل مرزهای کشور.

مضمون پایه سوم: فقدان آرمان‌ها و شعارهای ملی

- آرمان جزء لاینفک ملت و اجتماع است. در صورت فقدان آرمان ایجابی، حرکت اجتماعی به شورش تبدیل می‌شود؛ در اصل شورش‌ها حرکت‌های عظیم اجتماعی بدون هدف رو به آینده می‌باشند.

مضمون پایه چهارم: افزایش فساد اداری و سازمان‌یافته

- به دلیل حکمرانی نامطلوب، فساد و رانت گسترده ناشی از عدم شفافیت درآمدها و قراردادهای وجود دارد و برخوردهای سلیقه‌ای و دوگانگی رفتاری کارکنان دولت با شهروندان کاملاً مشهود است و اختلاس گسترده به بی‌اعتمادی به مسئولین منجر می‌گردد. در نتیجه فساد اداری افزایش‌یافته و احتمال شورش و درگیری و اعتراضات گسترده بسیار بالا می‌باشد.

مضمون پایه پنجم: تقلیل ظرفیت آرزومندی جامعه

- ظرفیت‌های آرزومندی در کشور در حال محدود شدن هستند. شوق‌مندی مثل یک نهال است و نیاز به مراقبت، تقویت و تجربه دارد و هرچقدر جامعه در فقر غوطه‌ور شود این چشمه‌ها کور و خشکانده می‌شوند. نابرابری اجتماعی، بحران‌های اقتصادی و کاهش امید اجتماعی را در بروز آسیب‌های اجتماعی مؤثر است.

مضمون پایه ششم: چالش‌های زیرساختی توسعه پایدار

- فرایند دولت-ملت‌سازی به دلیل ضعف عوامل اقتصادی و سو مدیریت، در کنار عوامل سیاسی و اجتماعی، دیگر فرایندی موفق و تکامل‌یافته نیست. بهترین راه برای پیشبرد منافع شهروندان کشور و رسیدن به توسعه پایدار ملی و پیشبرد منافع آینده مشترک ماست.

مضمون پایه هفتم: محدودیت‌های اجتماعی ارتباطات میان فردی

- اساساً ذهن انسان یک ذهن اجتماعی است و به همین دلیل افراد به دنبال راه‌های جدیدی هستند تا بتوانند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. عدم انتقال احساسات و عواطف در ارتباطات از جمله محدودیت‌هایی است که افراد در ارتباط تجربه می‌کنند.

مضمون پایه هشتم: تبعیض و ناعدالتی در توزیع امکانات و فرصت‌ها

- رفع نابرابری‌ها در نواحی مختلف کشور یکی از کارهای ضروری و پایه‌ای برای برنامه‌ریزی و اصلاحات در جهت تأمین رشد اقتصادی و اجتماعی است. عدالت اجتماعی یعنی برابری در دستیابی به فرصت‌ها و برابری در دستیابی به فرصت‌ها هنگامی میسر می‌شود که فرصت‌ها به شکل متعادل در فضا پخش گردیده باشد.

در مجموع ۹ مضمون سازمان دهنده از ۸۳ مضمون پایه از متن‌های خلاصه‌شده و تفکیک‌شده استخراج شد و در نهایت جدول (۱) شکل گرفت.

جدول ۱- مضمون فراگیر، سازمان دهنده و پایه ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار در سازمان‌های دولتی

مضمون پایه	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
اصالت اجتماعی شهروندان	اجتماعی	پیشران‌ها
اقامت بلندمدت		
احساس تعلق شهروند به حاکمیت		
قهرمانان و مفاخر ملی		
توسعه دسترسی به خدمات عمومی		
وجود رهبری اجتماعی		
جذب نوآورها و خلاقیت‌های اجتماعی		
کیفیت زندگی اجتماعی		
اهمیت ارزش و نمادهای ملی		
پاسخگویی علمی به مسائل اجتماعی		
قدرت شبکه‌های اجتماعی		

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	سیاسی	ادراک از عدالت اجتماعی
		رشد زیرساخت‌های فناورانه
		اعتقاد راجع به سرنوشت و آینده جامعه
		امنیت روانی جامعه
		تمایل به مشارکت اجتماعی در فعالیت‌ها
		احترام به قانون و عرف شهروندی
		احترام به سازمان‌های سیاسی
		آزادی‌های سیاسی
		افتخار به نمادهای وحدت سیاسی (پرچم، سرود ملی و...)
		بی‌طرفی سیاست
	کارآمدی سیاسی	
	قوانین و قواعد مترقی و کارآمد	
	میل به واحد پولی رسمی	
	کیفیت مشارکت‌های سیاسی	
	آمادگی برای دفاع از سرزمین	
	مشروعیت سیاسی حاکمیت	
	نگرش نسبت به آب‌وخاک	
	حمایت از سیاست‌های کلان کشور	
	پاسخگویی مسئولین و نهادهای دولتی	
	نگرش نسبت به جایگاه کشور در نظام بین‌الملل	
علاقه قلبی نسبت به سیستم سیاسی		
فرهنگی	داستان‌های تاریخی	
	افتخار به هویت ملی	
	افتخار به ایرانی بودن	
	استفاده از ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات	
	سطح فرهنگ توسعه	
	اعتقاد به کاربرد زبان فارسی	
	احترام به اعیاد و مراسم مذهبی و دینی	
	فضاوت نسبت به میراث گذشته	
	اعتقاد نسبت به حفظ زبان	
	علاقه به زبان مادری	
تاریخ مشترک جامعه		
تاریخی	تمایل به بازدید از بناهای تاریخی و باستانی	
	احساس تعلق به دوره‌های تاریخی	
اقتصادی	تمایل به افزایش نرخ سرمایه‌گذاری داخلی	
	کیفیت زندگی و سطح رفاه	
جغرافیایی	سطح رشد اقتصادی پایداری	
	اهمیت محل تولد	
	عشق به سرزمین مادری	
	تمایل برای زندگی در داخل کشور	
زیست‌محیطی	تمایل به ملاقات هم‌وطنان و ابراز خوشحالی از دیدار آنان	
	وحدت جغرافیایی و همبستگی ملی	
	مراقبت از محیط‌زیست برای نسل‌های بعد	
	توجه به حقوق محیط‌زیست در مقابل توسعه	
		دسترسی به انرژی پاک
		کنترل آلودگی‌های زیست‌محیطی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه
موانع	داخلی	افت عملکرد دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی
		استعمار داخلی
		فقدان آرمان‌ها و شعارهای ملی
		افزایش فساد اداری و سازمان‌یافته
		تقلیل ظرفیت آرزومندی جامعه
		چالش‌های زیرساختی توسعه پایدار
		محدودیت‌های اجتماعی ارتباطات میان فردی
		تبعیض و نا عدالتی در توزیع امکانات و فرصت‌ها
		بی‌ثباتی اقتصادی
		محدودیت در آزادی‌های سیاسی
		ناتوانی در کنترل نزاع‌های قومیتی
		ترس از حاکمیت سیاسی
		کنترل و سانسورهای رسانه‌ای
		افزایش ریسک سرمایه‌گذاری
		کاهش کیفیت محصول و خدمات
		فشارهای گروه‌های اجتماعی
		نابرابری گروه‌های اجتماعی
	خارجی	مداخلات برون‌مرزی کاهنده همبستگی
		زیاده‌خواهی فرامرزی سایر کشورها
		رفتارهای مداخله جویانه
		نگرش‌های امپریالیستی به ملت
		افت روابط همسایگی
		کاهش روابط دیپلماتیک
		مهاجرت نیروی انسانی و فرار مغزها
		نابرابری تراز تجاری
		ترس و نگرانی از جنگ

مفاهیم استخراج‌شده پایه، بر اساس مدل تحلیل در سه سطح مضمون فراگیر، سازمان‌دهنده و پایه دسته‌بندی شدند. جدول (۱) نشان‌دهنده مولفه‌های استخراج‌شده در این دسته‌بندی است. در جدول (۲) فراوانی هر یک از مضامین بر اساس کد مضمون و مضمون سازمان‌دهنده آورده شده است.

جدول ۲- فراوانی مضمون سازمان‌دهنده

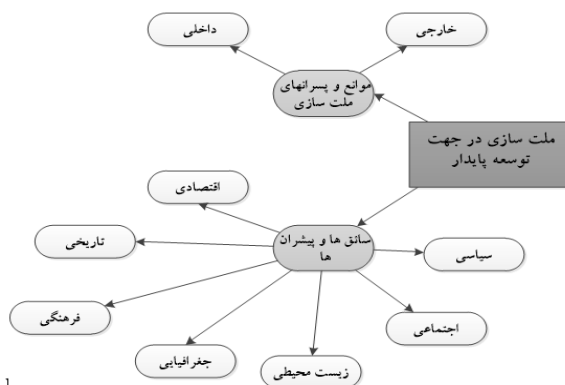
ردیف	مضمون سازمان‌دهنده	فراوانی
۱	اجتماعی	۱۶
۲	سیاسی	۱۶
۳	فرهنگی	۱۰
۴	تاریخی	۳
۵	اقتصادی	۳
۶	جغرافیایی	۵
۷	زیست‌محیطی	۴
۸	داخلی	۱۷
۹	خارجی	۹

در ادامه و در فاز بعدی ماتریس مضامین بر اساس مضامین استخراج‌شده از جدول بالا ایجاد شد. این ماتریس نشان‌دهنده فراوانی هر یک از مضامین در ارتباط با سایر مضامین است. جدول (۳) فراوانی مضمون سازمان‌دهنده را بر اساس ارتباط مضامین با یکدیگر به صورت ماتریسی نشان داده است.

جدول ۳- شبکه مضامین

اجتماعی	سیاسی	فرهنگی	تاریخی	اقتصادی	جغرافیایی	زیست محیطی	داخلی	خارجی
اجتماعی	*							
سیاسی	۳۲	*						
فرهنگی	۲۶	۲۶	*					
تاریخی	۱۹	۱۹	۱۳	*				
اقتصادی	۱۹	۱۹	۱۳	۶	*			
جغرافیایی	۲۱	۲۱	۱۵	۸	*			
زیست محیطی	۲۰	۲۰	۱۴	۷	۹	*		
داخلی	۳۳	۳۳	۲۷	۲۰	۲۲	۲۱	*	
خارجی	۲۵	۲۵	۱۹	۱۲	۱۴	۱۳	۲۶	*

بر اساس مولفه‌های دسته‌بندی‌شده در جدول (۱) شبکه مضامین به صورت شماتیک تنظیم شده است که روابط درون مولفه‌ها و ابعاد را بر اساس مضمون فراگیر، سازمان دهنده و پایه نشان می‌دهد؛ که پیشران‌ها را مضامین سازمان دهنده سیاسی مانند احترام به قانون و عرف شهروندی، احترام به سازمان‌های سیاسی، آزادی‌های سیاسی، افتخار به نمادهای وحدت سیاسی (پرچم، سرود ملی و...)، بی‌طرفی و کارآمدی سیاست، میل به واحد پولی رسمی، کیفیت مشارکت‌های سیاسی، آمادگی برای دفاع از سرزمین، مشروعیت سیاسی حاکمیت، نگرش نسبت به آب‌وخاک، حمایت از سیاست‌های کلان کشور، پاسخگویی مسئولین و نهادهای دولتی، نگرش نسبت به جایگاه کشور در نظام بین‌الملل و علاقه قلبی نسبت به سیستم سیاسی نام برد و مضامین سازمان دهنده اجتماعی با مضامین پایه اصالت اجتماعی شهروندان، اقامت بلندمدت، احساس تعلق شهروند به حاکمیت، قهرمانان و مفاخر ملی، توسعه دسترسی به خدمات عمومی، وجود رهبری اجتماعی، جذب نوآورها و خلاقیت‌های اجتماعی، کیفیت زندگی اجتماعی، اهمیت ارزش و نمادهای ملی، پاسخگویی علمی به مسائل اجتماعی، قدرت شبکه‌های اجتماعی، ادراک از عدالت اجتماعی، رشد زیرساخت‌های فناورانه، اعتقاد راجع به سرنوشت و آینده جامعه، امنیت روانی جامعه و تمایل به مشارکت اجتماعی در فعالیت‌ها را نام برد و مضامین سازمان دهنده فرهنگی و شامل مضامین پایه، داستان‌های تاریخی، افتخار به هویت ملی، افتخار به ایرانی بودن، استفاده از ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات، سطح فرهنگ توسعه، اعتقاد به کاربرد زبان فارسی، احترام به اعیاد و مراسم مذهبی و دینی، قضاوت نسبت به میراث گذشته، اعتقاد نسبت به حفظ زبان و علاقه به زبان مادری را شامل می‌شود و نیز عوامل تاریخی که شامل تاریخ مشترک جامعه، تمایل به بازدید از بناهای تاریخی و باستانی، احساس تعلق به دوره‌های تاریخی و اقتصادی که شامل تمایل به افزایش نرخ سرمایه‌گذاری داخلی، کیفیت زندگی و سطح رفاه، سطح رشد اقتصادی، پایداری جغرافیایی، اهمیت محل تولد، عشق به سرزمین مادری، تمایل برای زندگی در داخل کشور، تمایل به ملاقات هم‌وطنان و ابراز خوشحالی از دیدار آنان، وحدت جغرافیایی و همبستگی ملی است و عوامل زیست‌محیطی مانند مراقبت از محیط‌زیست برای نسل‌های بعد، توجه به حقوق محیط‌زیست در مقابل توسعه، دسترسی به انرژی پاک، کنترل آلودگی‌های زیست‌محیطی را می‌توان نام برد و عوامل داخلی و خارجی که موانع ما هستند شامل کنترل و سانسورهای رسانه‌ای، افزایش ریسک سرمایه‌گذاری، کاهش کیفیت محصول و خدمات، فشارهای گروه‌های اجتماعی، نابرابری گروه‌های اجتماعی، مداخلات برون‌مرزی کاهنده همبستگی، زیاده‌خواهی فرامرزی سایر کشورها، رفتارهای مداخله جویانه، نگرش‌های امپریالیستی به ملت، افت روابط همسایگی، کاهش روابط دیپلماتیک، مهاجرت نیروی انسانی و فرار مغزها، نابرابری تراز تجاری، ترس و نگرانی از جنگ نام برد.

شکل ۱- مدل مضامین ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار در سازمان‌های دولتی

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

نتایج این پژوهش نشان داد ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار در سازمان‌های دولتی با عنوان مضمون فراگیر مشتمل بر ۲ مضمون پیشران‌ها و موانع ملت‌سازی با ۸۳ مؤلفه در قالب مضامین پایه است. ملت‌سازی در جهت توسعه پایدار در سازمان‌های دولتی امری بسیار مهم و تأثیرگذار است. این فرآیند به منظور ایجاد همبستگی، تعامل و همکاری میان منابع انسانی و سازمان‌های مختلف، با هدف تحقق توسعه پایدار در سطوح مختلف اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی انجام می‌شود.

ملت‌سازی یک فرایند تاریخی و اجتماعی است که در آن یک گروه از افراد با هویت مشترک، ملت خود را تشکیل می‌دهند و به دنبال ایجاد یا حفظ یک دولت مستقل هستند. ملت‌سازی می‌تواند به‌عنوان یک راهبرد برای تقویت همبستگی، وحدت و همکاری درون‌گروهی و کاهش تعارضات و رقابت‌های برون‌گروهی باشد. ملت‌سازی همچنین می‌تواند به‌عنوان یک پاسخ به تغییرات سریع و چالش‌های جهانی شدن و نابرابری اجتماعی باشد؛ اما ملت‌سازی چالش‌ها و موانع داخلی و خارجی زیادی را نیز در بر دارد. برخی از موانع داخلی عبارت‌اند از: عدم وجود یک هویت ملی روشن و قابل قبول برای تمام افراد، وجود تفاوت‌های قومی، زبانی، مذهبی، فرهنگی، جغرافیایی و اقتصادی درون کشور، عدم توسعه زیرساخت‌های اجتماعی، سیاسی، حقوقی و رسانه‌ای برای حمایت از ملت‌سازی، عدم توانایی در حل مسائل و منافع مختلف درون کشور به‌صورت دموکراتیک و عادلانه، عدم اعتماد به نهادهای دولتی و سایر نهادهای ملت‌ساز، عدم تعامل و همکاری با سایر گروه‌های اجتماعی. برخی از موانع خارجی عبارت‌اند از: تحت تأثیر قرارگرفتن از سوی قدرت‌های بزرگ و منافع جهانی، تحریکات و حمایت‌های سایر گروه‌های قومی، مذهبی، فرهنگی و ایدئولوژیک، تحولات و رقابت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، تحمل فشارها و تحریم‌های سازمان‌های بین‌المللی، تأثیرات منفی رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی برای پشت سر گذاشتن این موانع، لازم است که فرآیند ملت‌سازی بر اساس اصول زیر باشد: شناسایی و احترام به تنوع درون کشور، ارائه چشم‌انداز و برنامه راهبردی برای ملت‌ساز، تقویت نظام آموزش و پرورش، فرهنگ، رسانه، زبان و نمادهای ملی، حفظ حقوق شهروندان و حکومت قانون - تشکیل نظام قابل حسابرسی، شفافیت و مبارزه با فساد، توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی، ترویج مشارکت، همکاری و مسئولیت‌پذیری درون کشور، ایجاد روابط سازنده و همکاری با سایر گروه‌ها و جامعه بین‌المللی، ایجاد فرهنگ‌سازمانی پایدار با تمرکز بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی و زیست‌محیطی، تشویق و ترویج استفاده از منابع پایدار و انرژی‌های تجدیدپذیر، ایجاد فرصت‌های برابر و عدالت اجتماعی در سازمان‌های دولتی. نتایج این پژوهش با تحقیقات پورعزت (۱۳۸۹)، زرگر (۱۳۹۹)، قوام (۱۳۹۹)، سردارنیا (۱۴۰۱)، بارنمان (۲۰۲۱)، کاظم (۲۰۲۱)، بهاتیا و همکاران (۲۰۱۸) که بر مؤلفه‌های سیاسی و فرهنگی ملت‌سازی تأکید می‌کنند همسویی دارد. شواهد نشان می‌دهند که ثبات سیاسی مهم‌ترین شاخص کارآمدی دولت مدرن است. «نبود خشونت، انتقال مسالمت‌آمیز قدرت، مشروعیت، نهادسازی» (ستوده و بدرآبادی، ۲۰۱۹) و سازوکار "مراقبه و موازنه" از مولفه‌های مهم ثبات سیاسی هستند. به نظر می‌رسد با نگاه به توسعه پایدار، توجه به دو عنصر فرهنگ و سیاست، اهمیت قابل توجهی برای ملت‌سازی دارد. همان‌طور که اسمیت (۱۳۸۳) مطرح می‌کند، هویت ملی، شکلی از فرهنگ عمومی و نماد سیاسی و در نهایت، فرهنگ توده‌ای سیاسی شده‌ای است که شهروندان را برمی‌انگیزد تا ضمن عشق ورزیدن به ملت‌شان، برای رعایت قوانین و دفاع از سرزمین‌شان تلاش کنند. در واقع یک ملت، با تأکید بر ویژگی‌های فرهنگی که موجب تمایزش از دیگران می‌شود، خود را تعریف می‌کند. این مشخصه ظاهراً منحصر به فرد، ممکن است با زبان، آداب و رسوم، حساسیت‌ها، شکل‌های هنری، مذهب، نژاد و غیره؛ رابطه داشته باشد. معمولاً ملت‌ها با این نشانه‌های تمایز، در میراث مشترک گذشته و یا سرنوشت مشترک در آینده، به یکدیگر پیوند می‌خورند. در آن هنگام، اختلافات قومی، نژادی، مذهبی و زبانی در کارکرد و نقش دولت تأثیر ندارد بلکه اشتراکات واقعی که مبتنی بر منافع مشترک و متقابل است اختلافات را از بین برده یا کمرنگ کرده است. نمی‌توان انکار کرد که تکوین ملت، مستلزم تکوین دولت و سازمان سیاسی است و کسانی که در درون این نظام سیاسی زندگی می‌کنند، امتداد یک ملت هستند. در واقع چنین نظامی، مصلحت‌های مشترکی بین آنان پدید می‌آورد و احساس تعلق و وفاداری به این نظام، سامان خاصی می‌گیرد و هویت‌های ملی، زاینده این فراگرد به حساب می‌آیند.

منابع

ابویی اردکان، محمد، فتحی، سعید، نوری، روح‌الله، مرتضوی، مهدی (۱۳۹۳). نظام کدگذاری و سوابق آن در ایران و جهان، تهران: انتشارات نگارخانه.

اسمیت، آنتونی (۱۳۸۳). ناسیونالیسم: نظریه، ایدئولوژی، تاریخ. ترجمه منصور انصاری. تهران: تمدن ایرانی.

پورعزت، علی اصغر و همکاران، ۱۳۹۴، روایت حکمرانی تعالی گرا به جای توقف بر فساد، چشم انداز مدیریت دولتی، ش ۲۳، ص ۵۳-۳۷

پورعزت، علی اصغر، طاهری عطار، غزاله و سعدآبادی، علی اصغر (۱۳۹۲) ملت-سازی در اندیشه و اخلاق حکمرانی امام خمینی (ره)، فصلنامه مدیریت اسلامی، ۲۱(۱).

داوودوندی، نصراله، زرگر، افشین، و شیرزادی، رضا (۱۳۹۹). تأثیرات متقابل منازعات ملی-منطقه ای بر دولت-ملت سازی ناقص در عراق. مطالعات بین المللی، ۱۶(۴) (پیاپی ۶۴)، ۱۸۳-۱۵۷.

دلیرپور، پرویز، ۱۳۸۴، بحران های دولت - ملت سازی و استراتژی توسعه در ایران، اطلاعات سیاسی، ش ۲۱۷ و ۲۱۸، ص ۵۳-۴۰

سردارنیا، خلیل الله (۱۳۹۹). خشونت های قومی- مذهبی در خاورمیانه عربی از منظر بحران دولت- ملت-سازی. مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام. سال دوم، ص ۹۴-۱۱۴

سلطانی، علیرضا، (۱۳۹۱). نفت و فرایند دولت-ملت-سازی در ایران. فصلنامه سیاست، ۲۲(۴۲)، ۹۵-۱۱۲.

شمسینی غیاثوند، حسن، یوسفی ثابت، حسین. (۱۴۰۰). بررسی تاثیر کرونا بر حکمرانی خوب با تاکید بر شفافیت. فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، ۱۷(۵۵)، ۱۱۷-۱۳۷.

شهرآیینی، مجتبی. ۱۳۹۸. اندازه دولت؛ ضرورت نقشه حکمرانی کشور. تحول اداری. ۵.

طاهری عطار، غزاله (۱۳۹۳) طراحی و تبیین الگوی ملت سازی پایدار. فصلنامه ی پژوهش های راهبردی سیاست. ۷. ص ۳۳-۶۷.

طیرانی شهرباف محمد رضا، درخشه جلال. ۱۳۹۹. فرآیند دولت- ملت سازی در اسرائیل؛ چالشی در مسیر ماندگاری و بقاء. فصلنامه پژوهش های سیاسی جهان اسلام. ۱۰ (۲): ۱-۲۹

قاراخانی، معصومه (۱۳۹۵). سیاست اجتماعی در ایران، شکاف دولت - ملت. فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۷.

قوام، عبدالعلی، محمد رامبد فرهودی مقدم، ۱۳۹۹، دولت - ملت سازی ابتر، ریشه بحران های خاورمیانه، سیاست و روابط بین الملل، سال ۴، ش ۷، ص ۳۱۰-۲۷۹

ماتیل، الکساندر، ناسیونالیسم: جنبش، شخصیت ها، مفاهیم. ترجمه کامران فانی-نورالله مرادی، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۸۳

محمدزاده، یوسف؛ حکمتی فرید، صمد؛ شریفی، المیرا. ۱۳۹۵. تأثیر اندازه دولت بر حکمرانی خوب و عملکرد اقتصادی در کشورهای منتخب. پژوهش های رشد و توسعه اقتصادی. شماره ۲۶. ص ۹۷ تا

هابرماس، یورگن (۱۳۸۵). "دولت-ملت اروپایی: درباره پیشینه و آینده حاکمیت و شهروندی"، در اندرو لینک لیترو (ویراستار)، مفاهیم اساسی در روابط بین الملل، نظریه هنجارگذار و آینده نظم جهانی، ترجمه لیلا سازگار، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی

References:

- Abuei Ardakan, Mohammad, Fathi, Saeed, Nouri, Ruhollah, Mortazavi, Mahdi (2014). Coding system and its records in Iran and the world, Tehran: Nagarkhaneh Publications [In Persian].
- Ajaebili, C. N. (2015). A CENTURY AFTER AMALGAMATION: REFLECTIONS ON HISTORY AND NATION BUILDING IN NIGERIA, 1914-2014. Journal of the Historical Society of Nigeria, 24, 95-107. Historical Society of Nigeria. <https://www.jstor.org/stable/24768931>
- Asuelime, L. L. E. (2021). Nation-Building, Democratic Transitions and the Military Generals in Zimbabwe and Sudan. Journal of Nation-building & Policy Studies, 5(2), 29-46. <https://journals.co.za/doi/abs/10.31920/2516-3132/2021/v5n2a2>
- Bhatia, J., Jareer, N., & Mcintosh, R. (2018). Community-Driven Development in Afghanistan: A Case Study of the National Solidarity Programme in Wardak. Asian Survey, 58(6), 1042-1065. University of California. DOI: [10.1525/as.2018.58.6.1042](https://doi.org/10.1525/as.2018.58.6.1042)
- Bornman, E. (2021). The Idea of the South African Nation: National versus Subnational Identification and its Implications for National Unity. Journal of Nation-building & Policy Studies, 5(2), 47-74. DOI: [10.31920/2516-3132/2021/v5n2a3](https://doi.org/10.31920/2516-3132/2021/v5n2a3)
- Davoodvandi, N., Zargar, A., & Shirzadi, R. (2020). The Interaction of National-Regional Conflicts on Incomplete Nation-Building in Iraq. International Studies Journal (ISJ), 16(4), 157-183. doi: 10.22034/isj.2020.118374 [In Persian].
- Delirpour, Pa. (2014). Nation-building crises and development strategy in Iran, Political Information, Vol. 218 and 217, pp. 40-53... [In Persian]. <https://elmnet.ir/account/login?returnUrl=%2Fdoc%2F92889-27081>
- Doi: 10.1017/9781009235471 [In Persian].

- Emerson, Rupert (1967). *From Empire to Nation: the Rise to Self-Assertion of Asian and African Peoples*, Harvard University Press. <https://www.jstor.org/stable/45068225>
- farhoodi moghadam, M. R., & ghavam, A. A. (2020). Incomplete Nation-State building based recent Middle East Crisis. *Journal of Politics and International Relations*, 4(7), 279-310. doi: 10.22080/jpir.2020.2955 [In Persian].
- Gharakhani, Masoumeh (2016). Social policy in Iran, the gap between the government and the nation. *Social Sciences Quarterly*, No. 7 [In Persian].
- Habermas, Jürgen (2006). "The European Nation-State: About the Background and Future of Sovereignty and Citizenship", in Andrew Linkletter (editor), *Basic Concepts in International Relations, Normative Theory and the Future of World Order*, translated by Leila Mogash, Tehran: Office of Political and International Studies [In Persian].
- KADHUM, O. (2021). Iraqi Diaspora Mobilization and the Future Development of Iraq. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/iraqi-diaspora-mobilization-and-the-future-development-of-iraq/>
- Matil, A. (2003) Nationalism movement, personalities, concepts. Translated by: Kamran Khani-Noorlalah Moradi, Tehran: Ministry of Foreign Affairs. [In Persian].
- MOHAMMADZADEH, YOUSEF, HEKMATI FARID, SAMAD, & SHARIFI, ELMIRA. (2017). THE EFFECT OF GOVERNMENT SIZE ON GOOD GOVERNANCE AND ECONOMIC PERFORMANCE OF SELECTED COUNTRIES. *JOURNAL OF ECONOMIC GROWTH AND DEVELOPMENT RESEARCH*, 7(26), 97-112. SID. <https://sid.ir/paper/192228/en> [In Persian].
- Pourezat, A. Taheri Attar, Gh. (2010). Application of good governance for nation building in the light of interdisciplinary studies. *Quarterly Journal of Interdisciplinary Studies in Humanities*, 3(1), 173-193. [In Persian]. <https://doi.org/10.7508/isih.2011.09.006> [In Persian].
- Pourezat, A. Taheri Attar, Gh. and Saadabadi, A. (2012) Nation-building in the thought and ethics of Imam Khomeini's rule, *Islamic Management Quarterly*, (1) 21. [In Persian]. <https://www.noormags.ir/view/ar/articlepage/1018860> [In Persian].
- Rapanyane, M. B., & Legodi, L. T. (2021). Coups, Rebel Movements, Civil Strife and Ethnic Violence as Symptoms of the Crisis in the Nation-building Process in Central African Republic. *Journal of Nation-building & Policy Studies*, 5(2), 5-28. DOI: [10.31920/2516-3132/2021/v5n2a1](https://doi.org/10.31920/2516-3132/2021/v5n2a1)
- Sardarnia, Khaliloullah. (2020). Ethnic-Religious violence in the Arab Middle East in context of the Nation-state crisis. *FUNDAMENTAL AND APPLIED STUDIES OF THE ISLAMIC WORLD*, 2(1), 94-114. SID. <https://sid.ir/paper/270565/en> [In Persian].
- Shahr Ayini, Mojtabi, 2019. The size of the government; the necessity of the country's governance map. *Administrative transformation*. 5 [In Persian].
- Shamsini Ghasvand, Hassan, Yousefi Thabit, Hossein. (2021). Examining the impact of Corona on good cooperation with an emphasis on transparency. *Political Science Quarterly*, 17(55), 117-137 [In Persian].
- Smith, Anthony (2004). *Nationalism: theory, ideology, history*. Translated by Mansour Ansari. Tehran: Iranian civilization [In Persian].
- SOLTANI, ALIREZA. (2012). THE OIL AND NATION-STATE BUILDING IN IRAN. *POLITICS QUARTERLY: JOURNAL OF FACULTY OF LAW AND POLITICAL SCIENCE*, 42(2), 95-112. SID. <https://sid.ir/paper/110068/en> [In Persian].
- Taheri Attar, Ghazaleh, 2013. Designing and explaining the model of sustainable nation building. *Quarterly Journal of Strategic Policy Research*. 7. pp. 33-67. [In Persian].
- Tayrani shaarba M, dorakhshah J. The process of state-nation building in Israel; A challenge on the path to survival. *Quarterly Journal of Political Research in Islamic World*, 2020; 10 (2) :1-29 URL: <http://priw.ir/article-1-1111-fa.html> [In Persian].
- Van der Veer, P. (2021). What Transcends the Nation? *Asian Ethnology*, 80(1), 19–30. Nanzan University. <https://www.jstor.org/stable/27032437>